

2
7770
16

DE
NVCIS VOMICAE
ET
CORTICIS HIPPOCASTANI
VIRTUTE MEDICA

~~~~~

P R A E S I D E
D. IOANNE PETRO EBERHARDO

MEDIC. PHILOS. NAT. ET MATHES. PROFESS. PVBL. ORDIN.
ACADEM. IMPER. NAT. CVRIOS. ADIVNCTO,
ACADEM. ELECTOR. MOGVNT. SCIENT. VTIL. SODALI
ET SOCIET. TEVT. JENENS. MEMBR. HONORARIO,

PRO
G R A D V DOCTORIS
LEGITIME IMPETRANDO

D. OCTOBR. MDCCLXX.

PVBLICE DISPVTABIT

AVCTOR

PHILIPPVS CASPAR JVNGHANSS

ROEMHILDA FRANCVS.

HALAE
STANNO HENDELIANO.

IN
VACIS NOMINE
CORPUS HUIUS

ILLVSTRISSIMO
ATQVE EXCELLENTISSIMO DOMINO
DOMINO
CAROLO IOSEPHO
MAXIMILIANO
LIBERO BARONI
DE
FVIRST ET KVPFERBERG

POTENTISSIMI BORVSSORVM REGIS
STATVS ATQVE IVSTITIAE ADMINISTRO INTIMO
SVPREMO SVMMI TRIBVNALIS PRAESIDI
RERVVM FEVDALIVM SVMMO DIRECTORI
ET
OMNIVM REGIARVM VNIVERSITATVM CVRATORI SVPREMO

DOMINO ET MAECENATI SVO
GRATIOSISSIMO INDVLGENTISSIMOQVE

SPECIMEN HOC INAUGURALE
IN DEVOTISSIMAE MENTIS ET SUMMAE REVERENTIAE
TESSERAM
VENERABUNDVS CONSECRAT
ET
SE SVAMQVE FORTVNAM
REVERENTER COMMENDATURVS

D. D. D.

DEVOTISSIMVS ET OBSEQUESTISSIMVS

CULTOR

PHILIPPVS CASPAR JUNGHANSS

PROLOGVS.

um ita sim, annos circiter quatuordecim, in hac famigeratissima academia versatus, ut, iactis vniuersae medicinae fundamentis, maximam mei temporis partem rei herbariae addiscendae docendaeque impenderim, atque me primo quidem in ea vir illustris *Frider. Wilhelmus* ALEYSER, eximius *florae halensis* auctor, erudiuerit, dein vero maiora enitenti auspicata quaerens acciderint – vrbs idonea; indefessum LEYSERI me instituendi studium; fauor virorum illustrium BOEHMERI, EBERHARDI & – quorum

rum mortem lugemus - BÜCHNERI & IVNCKERI, quo factum, ut hortum, plantarum culturae dicatum, frequentandi, colendi curandique data mihi fuerit facultas; commercium litterarium, quod mecum inire dignati me sunt LVDWIGIVS & GLEDITSCHIVS, quorum illustria nomina sera audiet posteritas; singulare denique optimorum mihi que amicissimorum iuuenum in me studium, quo ducti censuere, non adeo me esse in ea, quam dixi, scientia rudem, quin possent, inde a mea qualicumque institutione, quidquam in suos usus conuertere: e re mea fore credidi, si, pro gradu doctoris disputaturus, nonnulla, quae ad scientiam vegetabilium spectant, momenta expenderem, in primis vero floram nostram, vberissima, ad id perfequendum, occasione data, ditarem; sperans sic fore, ut & vñibus meis inseruirem, & maecenatibus, qui sua me gratiosa commendatione dignum iudicarent, specimen acquisitae doctrinae exhiberem. Stetissem certe in hoc proposito, nisi cogitassem, eius indolis materiem ideo esse paullulum a scripto academico remotam, quod dubiis vix vllis relinquit locum. Placuit itaque, illis in tempus magis opportunum dilatis, de *nucis vomicae* & *corticis hippocastani* virtutibus disserere, quae certe materies nec in re medica inutilis existit, nec adeo est a re herbaria aliena, ut ne possim in eius messem facem immittere.

I.
NVX VOMICA.

§. I.

Character botanicus.

Licet nux vomica, inde iam a longissimo tempore, medicis nota fuerit, & in officinis pharmaceuticis exstiterit: atamen magnas quondam, character eius botanicus, eos inter, penes quos erat, eundem stabilire, excitavit turbas, iis cum de planta, e qua prouenit, tum de parte, quam illius constituit, disputantibus. Sopitatae sunt istae lites recentiorum botanicorum industria. Placuit his, eam dicere semen plantae cuiusdam, quam ad Strychni genus referunt. Denotat autem *Strychnos* eiusmodi plantarum genus, quod potissimum *perianthio quinquepartito, corolla quinquesida, bacca uniloculari, cortice lignoso & stigmate crasso* a reliquis congeneribus discrepat.

De classe & genere pluribus confer. LINNÆVS (*gen. plantar. p. 100. n. 253. edit. VI.*). LUDWIGIVS (*definition. gener. plantar. a BOEHMER. edit. p. 43. n. 133.*). GLEDITSCHIVS (*Systema plantarum a staminum situ p. 214. n. 896.*) &c.

Nomina specifica huius plantae habentur sequentia:

Strychnos Nux vomica foliis ouatis, caule inermi. LINN. *Sp. plant. pag. 271. n. 1. edit. II. Ej. flor. zeyl. p. 37. n. 91. Ej. Mater. med. p. 26. n. 77.*

Strychnos foliis quinquenerutis. WACH. *ultraï. 32.*

Nux vomica officinarum. BURM. *zeyl. 171. BAVH. pin. 511. RAT. biflor. II. 1814. DAL. pharm. 357. CORD. bist. 194. MATTH. comment. 225. TABERN. bistor. 1334.*

Nux

- Nux vomica*. PARK. 1601. GER. 1546.
Nux vomica vulgo offic. compressa, hirsuta. BAVH. hist. I. 339.
Nux Metel vulgo. CAESALP. Syst. 84.
Colubrinum ligni tertium genus in Malabar. BAVH. pin. 301.
Colubrinum lignum CLYSELL, *Pao de Cabra dictum, forte tertium Acoftae*. BAVH. hist. II. 173.
Solanum arboreum indicum maximum, foliis Oenopliae f. Napaeae maioribus, fructu rotundo, duro, rubro, semine orbiculari, compresso, maximo. BREYN. prodr. II. 92.
Cucurbitifera Malabariensis, Oenopliae foliis rotundis, fructu orbiculari, rubro, cuius grana sunt Nuces vomicae officinarum. PLVKN. almagest. p. 124.
Caniram. RHEED. malabar. I. p. 67. t. 37.
Malus malabarica, fructu corticofo amaricante, semine plano, compresso. RAI. hist. II. 1661.
Gboddakadura. HERM. Zeyl. 41. german. Strähenaugen, Gränaugen.
Arbor ingentis altitudinis. *Caudex* descendens crassus, lignosus; ascendens duarum orgyrium ambitu, erectus, ramis sparsis, extremis tuberculis notatis. *Folia* alterna, petiolata, ovato-acuminata, integerrima, prona parte nervis quinque longitudinalibus praedita. *Flores* racemosi, parvi; corollis virescentibus. *Bacca* globosa, aurantii coloris, dura, glabra, fragilis, in cuius pulpa candida *semina*, (*nucis* vulgo), orbiculata, plana umbilicata, cinerea, pilis radiantibus vestita. Tota planta amarissima est.
 Habitat in Indiae, Malabariae, Zeylonae arenosis: floret Iul. & August. nec, quantum mihi notum, huc usque europaeos hortos salutavit. *)

§. II.
 *) Verum lignum Colubrinum non ex hac arbore, ut olim quidam putaverunt, sed ex alia specie obtinetur, quae est *Strychnos colubrina*, foliis ovatis acutis, cirrhis simplicibus. LINN. sp. plant. ed. II. p. 271. n. 2. *Ej. mater. med.* 78. *Ej. amoen. acad.* 2. p. 119.

§. II.

Nux vomica venenum & remedium confetur.

Esse nucem vomicam certissimum quadrupedibus, qui clausis oculis nascuntur, felibus nempe, canibus, gliribus &c. vi & avibus quibusdam venenum, neminem fugit, estque in vulgus etiam notum *). Quod homines vero spectat: vim eius venenosam asseruere quidam, aliis eandem negantibus. Et Arabes quidem, qui primi illam commendarunt, vim ei alexipharmacam tribuere, digna ideo iudicata, quae, regnante MAXIMILIANO PRIMO, compositionem famosi quondam, in pestis cura, *electuarii de ovo* ingrediatur. Postea non in peste tantum, sed etiam in gonorrhoea virulenta, cephalalgia, hydrophobia, febribus intermittentibus, tam tertianis, quam quartanis, colica, inque morfu serpentis cuiusdam, *Cobra Cabella* vulgo dicti, dilaudata invenitur **). Quae vero omnia, licet ab usu rerum profecta, alii sic accipiunt, ut ea aut ad proiectas ampullas referant, aut non tanti momenti esse censeant, ut adspersam nuci vomicae venenosam maculam satis queant abluere, iudicantes ideo, decere prudentem medicum, nucem istam, in tanta praeprimis saluberriorum remediorum copia, a praxi medica remouere, adque dubia saltem remedia ablegare. Ne autem quidquam videantur optimi viri, quod sit ab omni veritatis specie alienum, affirmare: ad

in-

*) WEPFER de *Cicuta aquat.* p. m. 194. seqq. GEOFFROY *Mater. med. edit.* a LVDWIGIO II. pag. 664. seq. LOAN. RAIL *Histor. plant.* Tom. II. p. 1814.

**) GEOFFROY l. c. pag. 663. seqq. *Illustr. b. m. BÜCHNERI Fundam. Mater. med.* pag. 525. SCHVLZII *thes. de Mater. med.* pag. 404. EIVSDEM *praefect. in dispens. Brandenb.* ad *Elect. de ovo.* VOGEL *histor. mater. med.* p. 274. MINDERERI *tract. de pestilentia.* p. m. 217. STENTZEL *Dissert. de anodynorum virtutibus venenorum.* Vitemb. 1735. n. XXVI. MONTIN *Diss. de Medicina Lapponum Lulesium.* Lond. 1751. RHEED. *malabar.* Tom. I. pag. 68. & plures.

B

infelices provocant passim observatos nucis vomicae effectus. Sic MATTHIOLI videntur casu, referentis, mulierem iam senescentem parca nucis vomicae quantitate esse extinctam *); movent quoque, HOFFMANNVM **) narrare, praegressis anxietatibus summis mortiferam extitisse nucem vomicam puellae decem annorum, cui quindecim eius grana, ad pertinacem vincendam quartanam, duabus vicibus propinata fuerint; virgent etiam *Pauli de SORBAIT* edictum, quo constitit, remulentos factos esse & vomuisse in peste viennensi, qui electuarium de ovo aut ipsi similia vsurparunt ***); addunt denique, ab vsu ligni colubrini, ad cuius vim nux vomica accedit, tremores, stuporem & fatuitatem observata esse ****). Sed potest ad haec quam optime responderi: esse scilicet vel innocentissimorum remediorum eam naturam, vt, imprudenter adhibita, noceant; heroica in primis medicamenta medium tenere venena inter & saluberrima remedia; malos vomicae nucis effectus spem potius excitare, fore, vt ea, prudenter exhibita, summum in summis malis remedium existat; referre SCHVLZIVM l. c., medicum quendam Silesium filio suo, adolescenti duodeviginti annorum, cum vermes epilepsiae chronicae causam subesse suspicaretur, nucis vomicae scobem, ab exigua quantitate incipiendo, vsque ad decem grana innocue dedisse, eundemque idem in aliis expertum esse; quandoque corpora, ab omni venenosa labe aliena, male a quibusdam naturis ferri; tentamina demum, ab *illustri BÜCHNERO* meque capta, docere, nucem vomicam tutissimum, quandoque etiam, in grauibis morbis, optimum esse remedium. Referam haec; missis iam istis nucis vomicae virtutibus, quas ipsemet expertus non sum, quas tamen nolo in dubium ideo vocare.

§. III.

*) CRANTZ *Mater. med. & chir.* III. p. m. 37.**) *Medic. rar. system.* II. pag. 287.

***) VOGEL l. c.

****) RAYVS l. c. p. 1808.

§. III. *Observ. de usu nuc. vom. in malo hypoch. & hyster.*

Ea mihi, inde ab ineunte vita academica, contigit felicitas, ut *illustr. b. m. BÜCHNERI* hospitio gauderem. Nactus hinc occasionem, eamque, cum quotidie viro immortali adfuerim, frequentem, ea auxilia, quibus, ad hos illosue morbos profligandos, utebatur, cognoscendi, & practica eius consilia in succum & sanguinem convertendi: accidit quoque, ut, plus vice simplici, viderem, virum illustrem essentiam quandam, quam *ipse* parabat, eximio cum fructu, in malo tam hypochondriaco, quam hysterico propinare. Amarissima apparebat gustu explorata, adeo, ut nil, ad quod eam referrem, detegere potuerim. Nouitatis ergo, in re vili, omnino studiosus, rogabam *ipsum*, velit mecum modam, hanc essentiam conficiendi, beneuole communicare. Annuit voto vir facilis & humanus sine mora, deditque sequentem. Recipiantur nuces vomicae; separentur villi, nucleo exterius adhaerentes; torreantur moderato carbonum igne, ut brunum induant colorem; nunc in pulverem redigantur, cui, usque ad sufficientem humectationem, oleum primo tartari per deliquium adspargatur, dein vero, humiditate iterum, in loco calido, abacta, spiritus vini rectificatissimus adfundatur, quo mediante, siero more, essentia paretur. Solebat hanc, pro rerum, quae circumstabant, diuersitate, omni bihorio aut trihorio, ad guttulas quadraginta quinque, ex aqua vel etiam infuso florum chamomillae, praebere. Cognita nunc eius essentiae indole, vestigia viri venerandi sequenda esse duxi, atque, non sine laetitia, excellentem eius, in praedictis malis, virtutem intellexi. Numquam me, quando adhibebatur, fecellit; numquam etiam mali quidquam ipsi superuenisse obseruavi, si modo ab vnico recesseris casu, quem dicam. Erat femina, de summa hysteri corum dolorum atrociam conuerens. Dabam ipsi, nimis forsitan liberali manu, singulis horis essentiae nucis vomicae praescriptam quantitatem. Leniebantur

inde quidem dolores, sed accedebat affectus vertiginosus, qui vero & levis erat, & per breve tantum tempus durabat.

§. IV.

Observ. de usu nucis vomic. in affectibus verminosis.

Vir, annos triginta duo natus, matrimonii vinculo non adstrictus, spongiosi corporis habitus & temperamenti phlegmatici duris laboribus, inde a iuventute, aduefactus, nuncque etiam, ob muneris, quo fungitur, rationem, vitae mobili deditus, optima semper erat, in tanta rerum perficiendarum frequentia, sanitate vsus, placido quoque somno bonoque appetitu, ei bis per diem, ut mos fert, satisfaciens, gauisus. Cum vero prandens & coenans non parcam vini rhenani caseique copiam ingurgitare solitus esset: accidit hinc, ut, ante triennium, de premente, in ventriculi regione, dolore & difficiliore respiratione conqueri coeperit. Leviora haec primo exstitero, post aliquam etiam temporis intercapedinem euanida reddita, dein vero in dies magis magisque dolor increbuit, modo scrobiculum cordis, modo umbilici regionem, modo dextram sinistramue abdominis partem occupans, atque aegrum, ieiuno maxime ventriculo, affligens, accedentibus ad ipsum verriginosa quandoque affectione, alvo inordinatius soluta & ciborum semicoctorum excretiono, vigente interea appetitu, quandoque etiam nimio. Deuorata incassum sat magna medicamentorum, ab aliis commendatorum, copia: me demum accedebat. Suadebam ipsi, velit essentia nucis vomicae, quater per diem, ad quinquaginta guttulas, aqua dilutas, vti, quavis vero septimana pilulis duodecim, sequenti ratione compositis: Rec. Gummi ammoniaci, in aceto squillitico soluti, saponis veneti, resinae ialappae ana scrupulum vnum, extracti nucis vomicae resinosi scrupulum dimidium. M. F. cum essent. succin. pil. pond. gr. vii, obduc. argento. D. Videbantur primo, ab his remediis, dolores exacerbari, ea tamen melius postea ferebat, cum, me mo-

nen-

nente, vasculum, lacte plenum, interdum ebiberet, atque strictiorem dietam obseruaret. Euenit autem, vt, elapsis circiter, inde ab vsu medicaminum, duodecim diebus, cum mane aluum deponeret, taeniae partem, duas vlnas cum dimidia aequantem, euacuaret, cui etiam similem excretionem, per sedecim subsequentes dies, quotidie obseruabat, doloribus simul, qui eum antea torquebant, primo remittentibus, dein sic sopitis, vt non redirent.

Ad lumbricos enecandos essentia nucis vomicae non minus vsus sum. Neque spes fefellit.

§. V.

Observ. de vsu nuc. vom. in febr. intermitt. & sudor. pellend.

Salubris plantarum amararum, in curandis febribus intermittibus, vsus me excitabat, vt nucem quoque vomicam tentarem. Euentus spei respondebat. Enimuero medebar ea, praemissis generalioribus, febribus tam tertianis, quam quartanis; nec poteram obseruare, mali quippiam inde accidisse aegris.

Denique, plus vice simplici, obseruauit, ab vsu nucis vomicae sudores validius pelli.

§. VI.

Experimenta, quae analysin nucis vom. ebolicam spectant.

1. Nucleus vomicae, tam sibi relictae, quam contusae, rasae, cum aqua ebulliente tractatae atque tostae, nullum odorem spirant, qui singularem virtutem proderet.
2. Halitum, quem nucleus vomicae, mediante aqua ebullientes, emittunt, plus vice simplici naribus attraxi; nec potui obseruare, singulare inde mihi phaenomenon contigisse.
3. Nucis vomicae purissimae, tostae & in puluerem redactae, vnciae dimidiae adfusi spiritus vini rectificatissimi vnciae sex; expositi massam digestionis, per viginti quatuor horas duran-

ri; alieno nunc colore sat impregnatum spiritum effudi, & residuae massae spiritus vini quatuor uncias denuo addidi, huic massae idem, quod dixi, digestionis tempus concedens; quo tempore elapso per filtrum eam traieci, priori dein adieci, atque demum eum ipsi ignis gradum admoui, qui, ad expellendum spiritum, sufficere poterat. Impetraui ea ratione extractum resinofum, quod, non computato vasi nimis adhaerente, pondus granorum viginti septem habuit.

4. Massam istam, in filtro relictam (n. 3.), in sufficiente aquae ebullientis quantitate tam diu detinui, donec omnis, qua linguam feriebat, amarities euauerat. Filtrata dein & inspissata, dedit extracti gummosi unciam dimidiam cum decem granis.
5. Superstes in filtro massa (n. 4.) bruni erat coloris, insipida, ponderans torrefacta scrupulos quatuor & grana tredecim *).
6. Nucis vomicae, ei similis, quam n. 3. descripsi, unciam dimidiam ea quidem ratione cum aqua ebulliente tractaui, qua fieri solet, quando extracta gummosa paramus. Obtinui sic extracti gummosi unciam dimidiam cum scrupulo vno.
7. Massae relictae (n. 6.) addidi spiritum vini rectificatissimum. Vix tria quatuorue grana soluta tenuit **).
8. Residua pars (n. 7.) ad eam accessit, quam dixi n. 5., ponderans torrefacta scrupulos quatuor, grana septem.

9.

*) Mirabuntur forsitan nonnulli, me mels in experimentis, si omnia recte computentur (3. 4. 5.), quantitatem impetrasse, unciam dimidiam longe excedentem. Quos vero rogo perpendant 1. extractis nucis vomicae sat insignem adhuc fluidi copiam inhaerere. Extracti gummosi, recte alias parati, drachma vna, cum leniori igni exponeretur, plus quam scrupulum vnum perdidit. 2. idem de puluere relicto dici debere. 3. haecque eo maiorem attentionem mereri, quo certius est, nucem vomicam, tostioni expositam, aqueas omnes particulas amittere. Nucis vomicae drachmae decem, tostioni subiectae, relinquunt unciam tantum vnam.

***) Videtur ergo, omnis nucis vomicae resina in aqua solui posse.

9. Vtrumque quidem nucis vomicae extractum amaritiae longe⁹ quam nux vomica, maiore linguam ferit; ut tamen resinofum gummofum, ea in re, palmam facile praeripiat.
10. Dixit NEVMANNVS, dimidiam nucis vomicae partem sistere terram insolubilem *). Cui asserto cum repugnet, quod miratus sum, experimenta hucusque commemorata: credidi, hanc diuersitatem esse in tostonem reiiciendam, qua ego usus sum, NEVMANNVS autem minime, commendans salrim, ut nux vomica in pulverem facilius comminuetur, non tostonem, sed rasuram. Sumsi itaque nucis vomicae, a villis liberae adhaerenteque lanugine, & rasae drachmam vnam. Paravi inde extractum gummofum (n. 4. 6.), cuius adeptus sum drachmam vnam, grana quinque. Massa residua insipida fuit, sed grisei coloris atque tenacioris cohaesionis. Abacta per ignem aqua, adhuc adhaerente, scrupuli vnus & trium granorum pondus habuit. NEVMANNVS itaque calculus nimium a veritate recedit.
11. Cogitavi quoque de educendo sale essentiali. Enim vero nucis vomicae eam quantitatem, quae quartam librae partem aequat, per integras sex horas, in mortario lapideo, cum aqua triui, massamque dein filtratam &, sueto more, evaporatam, crySTALLISATIONI, quam dicunt, frigido in loco, exposui. At nullum porui salem obtinere, licet, vice simplici non contentus, massam frequentius soluerim, colauerim & inspissauerim. Mansit semper ut solutum in aqua gummi.

§. VII.

Corollaria.

E quibus (§ antec.) maxime colligitur

- 1) Esse nucem vomicam corpus vegetabile, quod, praeter aquam aeremque, ex copiosissimo gummi amaro, parciore terrae & minima amarissimae resinae copia constat.

*) Praelect. chem. p. m. 957.

- 2) vim eius ab extracto tam gummoso, quam resinoso, maxime vero ab hoc reperi debere.
- 3) satius esse, in paranda eius essentia conficiendoque extracto, spiritum vini rectificatum, quam rectificatissimum eligere, aut etiam sola aqua uti.
- 4) rosthione ideo opus esse (§. II.), ut tenacitas terrae tollatur.
- 5) posse nuci vomicae omnes virtutes tribui, quae plantis amarissimis adiudicantur.
- 6) oportere nos ea sic uti, ut vel in essentia, vel in elixiriis, vel in pilulis aut similibus formis exhibeatur, quibus effici potest, ut sua amaritudine linguam minus afficiat.

§. VIII.

Modus agendi in casibus supra descriptis.

Plantae amarae nervos fibrasque musculares irritant, fluida resoluunt, sanguinem commouent & bilis vices sustinent *). Nux itaque vomica, sua prae ceteris amaritiae eminent, eosdemque ideo effectus exserens, malo hypochondriaco & hysterico, verminosae colluiciei ac febribus intermittentibus mederi sudoresque pellere valebit.

Sunt, qui vim narcoticam, opio analogam, nuci vomicae assignant. Quae virtus si posset recte ipsi tribui: nouam omnino eius, in tollendis tam febribus intermittentibus, quam malo hypochondriaco & hysterico, actionem indigitarer. At enim vero videtur mihi nux vomica a remedio narcotico quam maxime recedere. Enim vero quae in huius rei probationem afferri forte possent, coma vigil, fatuitas, stupor, insignis debilitas & similia, ab usu nucis vomicae profecta, non tuto satis narcosin euincunt, cum ab irritatione neruorum, labe primarum viarum, quam nux vomica

*) Nemo non tristitia illa mala nouit, quae homini, ob bilem, vel nimis effusam, vel acriorem, contingunt. Numquid ergo nux vomica, brutis quibusdam, simili ratione, venenosa existit?

vomica infert, atque commotione sanguinis provenire queant. Praeterea epilepsia & convulsiones, quae ut plurimum irritationis potius, quam debilitatae nervorum actionis, effectus sunt, frequentissimae sunt assumtae a brutis nucis vomicae pedissequae. Non ignoro equidem, opium narcosin efficere, licet epilepsias non minus exciter. Sed nux vomica cum opio nequit comparari, cum hoc irriter, ob acre in eius mixtione contentum, simul vero vim nervorum frangat, ob phlogiston, nervi fluidi elasticitati inimicum *); nux autem vomica, utpote volatili principio destituta (§. VI. n. I. 2.), sola sese irritatione huiusque sequelis manifestare queat. Quibus licet ita comparatis, tantum tamen abest, ut, negata vi nucis vomicae narcotica, censeam, non posse eam in veram mali hypochondriaci & hysterici naturam, auctam nempe alienatamque primarum maxime viarum sensibilitatem **), agere, ut potius credam, vel inductam illam ventriculi nervi irritationem efficere posse, ut ea deleatur, sopiatur. Ne vero multus sim, filum hic abrumpo.

II.

CORTEX HIPPOCASTANI.

§. IX.

Occasio virtutem corticis hippocast. indagandi.

Cum, ante hos sex &, quod excurrit, annos, observarem, vsum corticis peruiviani magis magisque caput extollere & increbescere, eiusdemque simul & carum pretium & frequentes, a malignis hominibus patratas, adulterationes perpenderem: serio de

*) Confer. hic illustris viri Ioan. Petr. EBERHARDI Dissert. de actione narcoticorum in fluidum nerveum. Hal. 1762.

***) Illustr. EBERHARDI consp. medic. theor. Part. II. pag. 409. seqq. Robert Wdytt von den Nerven Krankheiten.

de inquilino, ipsi aequiparando, cortice cogitare coepi. Auspicato incidi in corticem *fraxini* tenetorem, a cuius, in febris intermittentibus, usu haud spernendos obseruavi effectus. Accidit vero, VI, cum illo vterer, *promtuarum hamburgensis*, quod eo tempore typis exscribebatur, tomum dicimur nonum euoluerem, sperans, nonnulla me inuenturum, quae in usus meos conuertere possem. Neque spe excidisse gaudeo. Enim vero exstat ibi obseruatio de apibus, flores hippocastani quaerentibus, cuius occasione illustris KAESTNER commemorat haec: Es wird versichert, die Rinde dieses Baumes sollte, nur in stärkerer Dosis, die Wirkung der amerikanischen Fieberrinde thun *). Quae, ab eximio viro allata, cum legissem: illico constitui, vires hippocastani tentare. Tempore itaque verno, arbore folia nondum explicante, non parcam tenerioris, quo cingitur, corticis gemmarumque, quibus superbit, quantitatem collegi, excicata in pulverem redegei, quem dein, ductu illustris b. m. BÜCHNERI, propinaui in morbis, quos consignabo, si, notato caractere botanico, historiam eorum praemisero, quae, de viribus hippocastani medicis, hucusque constituisse scio.

§. X.

Historia huius arboris.

Historiam huius arboris quod attinet, eam ex recentioribus rei herbariae scriptoribus petere debemus; siquidem veteres hanc plane ignorarunt, quod partim ex CLYSII & MATTHIOLI scriptis, partim etiam ex libris hortulanorum praeteriti seculi probari potest; in quibus nulla eius facta est mentio. CAESALPINUS quidem putauit, PLINII *myrobalanum* esse, *folio heliotropii herbae simili*; sed quae, VI cum CHABRAEO loquar, cum heliotropio similitudo? Habitat autem, secundum CHABRAEVM, qui etiam Florentiae in hort. Magn. Duc. Hertrur. eam se vidisse narrat, in Constantinopolis vicinia & Creta, atque mensē

Maio

*) Hamburg. Magaz. 19. Band. Seit. 116.

Maio floret. Constantinopoli Viennam, vt arbitratur, circa annum 1550. venit, seu, vt CLVSIVS vult, circa annum 1576. & abhinc in alias prouincias europaeas dein delata est. Nunc in Germania, Hollandia, Anglia etc. abunde colitur, & potissimum in viis publicis, ad ambulacra umbrosa & viridia struenda, vsurpatur, siquidem hyemem, etiam rigidissimam, patienter fert, nec facile perit. Lignum, quo constat, tiliae ligni instar, ex fibris admodum teneris conflatur, &, ad tornandum & lignea opera facienda, idoneum esse deprehenditur; verum nec iniuriis aeris diu fert, nec satis, ad calefacienda hypocaustra, aptum est.

§. XI.

Character botanicus.

Nomen *hippocastani*, quantum scio, primus composuit TOURNEFORTIVS, quod dein BOERHAAVIUS, LVDWIGIVS & alii retinuerunt. LINNAEVS autem, cui hoc nomen confarcinatum non placuit, pro sua in mutandis nominibus licentia, quae saepe vsus est, *aesculum* (*esculum*) veterum adsumsit, cum castaneae & fago, quod fructus figuram spectat, affinis videatur, quae omnes apud veteres sub quercus nomine militarunt. Secundum LINNAEI methodum flos huius arboris ad rarissimos illos heptandrios, monogynos numeratur; qui vero, si accuratius inspicatur atque examinetur, ob flosculos superiores *maiculos*, magis ad polygamiam amandari deberet. Ceterum gaudet *perianthio* monophyllo, quinque dentato, ventricoso, *corolla* pentapetala, inaequali, *capfula* triloculari, disperma *).

Pluribus de Class. & Gen. confer. LINNAEVS (*Gen. plant.* p. 183. n. 452. edit. VI.) LVDWIGIVS (*Definit. Gen. plant.* a. BOEHM. edit. p. 330. n. 818.) GLEDITSCHIVS (*System. plant. a situ flaminum* p. 80. n. 331.) etc.

C 2

No.

*) De hoc plantarum genere adhuc altera species nota est, *Aesculus Pavia* floribus octandris, quam autem, cum non ad scopum meum pertineat, praetermitto.

Nomina specifica sequentia sunt:

Aesculus Hippocastanum floribus heptandris. LINN. *spec. plant.* 488. edit. II. *Hort. vps.* 92.

Aesculus. *Hort. cliff.* 142. ROYEN *lugdb.* 463.

Hippocastanum vulgare. TOURN. *inst.* 612. BOERH. *lugdb.* 2. p. 230.

Castanea equina. CLVS. *hist.* I. p. 7. *pan.* 5. *append. alt.* 3. CAESALP. *hist.* 79. DALECH. *hist.* 33. DODON. *pempt.* 814. TABERN. *hist.* 1385. *icon.* 972. MATTH. *comment.* 212. LOBEL. *advers.* 433. CHABR. *sciograph.* 58.

Castanea equina folio multifido. BAVH. *hist.* I. p. 128.

Castanea folio multifido. BAVH. *pin.* 419. german. wilde Kastanien, Kofkastanien.

Arbor. *Caudex* descendens crassus, diffusus; *ascendens* ad vnius vel duarum orgyrum ambitum, erectus. *Rami* brachiatii, ascendentes, quorum cortex extus cinerei, intus ex flauo ferruginei coloris. *Folia* digitata, petiolata, foliolis septenis, obovatis, acutis, ferratis, supina parte obscure viridibus, prona pallide virescentibus, nervis transuersis parallelis, basin versus tomento ferrugineo vestitis. *Flores* racemosi, erecti. *Corollae* albae, aut incarnatae, subrotundae, patentes, margine plicato undulatae, pentapetae, vnguibus inaequaliter coloratis, ex flauo rubentibus. *Capsula* coriacea, subrotunda, muricata. *Semina* subglobosa, compressa.

§. XII.

Observata Clar. ZANNICHELLI.

Primus, ni fallor, qui, de vsu hippocastani medico, disseruit, multusque, in eo commendando, fuit, nominandus est Ioan. Iac. ZANNICHELLI, non incelebris apud Venetos pharmacopola. Is enim litteras misit, italica lingua conscriptas, ad celeberrimum

rimum virum *Iul. PONTEDERAM*, botanices in vniuersitate Pat-
 tauina lectorem publicum, quibus de hippocastani virtutibus ex-
 ponitur. Ista sunt Veneriis anno 1733. publici iuris factae *). Prae-
 misso plantae caractere botanico vsuque, in equorum asthma-
 te, monet, medicum quendam parisiensem, *CORNEIL*, fructum hip-
 pocastani, ob sternutationem, quam mouet, salubre, in hemicrania
 & capitis aegritudinibus, remedium habuisse. Fatetur dein, se
 sapore acerbo & adstringente corticis hippocastani, quo ad peru-
 uianum accedit, inductum esse, vt crederet, illi non minores, quam
 huic, vires inesse. Chémica nunc tentamina commemorat, quae
 cepit. Corticis ergo hippocastani, in puluerem attriti, vnciam vi-
 treae indidit retortae, ignem admouit, atque ex arena prius aquam
 destillauit inspidam merumque phlegma, sed, aucto ignis gradu,
 oleum prolucit foetidum supernatansque, neque salis essentialis **)
 parum, cuius vtriusque singulum pondus semiunciam adaequauit;
 residuum quoque calcinatum, elixiuarum & euaporatum salis fixi
 dimidiam drachmam praebuit. Eiusdem pulueris semiunciam pu-
 tealis aquae octo vnciis addidit. Post quadrantem horae aqua qui-
 dem sat clara, sed obscuro simul & subrubro quasi quodam colo-
 re tincta apparuit, linguam gustata amaritiae sua feriens, atque eua-
 porata semidrachmam salis solubilis & amarissimi in fundo vitri re-
 linquens. Corticis porro hippocastani, in puluerem redacti, semi-
 unciam octo vnciis alcohol vini admiscuit. Menstruum, post di-
 midiam horam, perquam clarum, simulque pallefcente flauo colo-
 re tinctum reperit; aliquo vero hinc elapso tempore, colorem au-
 reum induit, acerbissimumque est saporem nactum. Cum auctor
 censet, hippocastanum ideo equorum asthma- te mederi, quod aci-
 dum destruat: hinc sine dubio factum, vt, cum isto cortice & spi-
 ritu vitrioli diluto, pericula quaedam ceperit. Comperit exinde,
 C 3 aquam

*) *Conf. Commerc. litterar. norimb. a. 1734. p. 75.*

**) Qui perpendit gradum adhibiti ignis, is certe non adeo facile concedet, hunc
 saltem *essentialem* dici posse.

aquam illam acidulatam flauo tingi colore, suumque saporem fere amittere. Tandem etiam cum felle quasdam instituit obseruationes, quae duo maxime, commemoratione digna, docuerunt; corticem nempe hippocastani felli, per aquam diluto, admixtum, viscosas eius secum particulas ad fundum rapere, eundemque summa celeritate fellis liquorem absorbere. Quae cum ita sint, atque cortex peruianus similia phaenomena ostenderit ipsi: hinc concludit, hippocastani corticem ad eum, quem peruianum dicunt, quam proxime accedere. Aegrae itaque cuidam, quam febris, vomitus bilis, capitis dolor, anxietas, fitis ardentissima fere opprimebant, finito febrili insultu, duas corticis hippocastani drachmas, aquae cardui benedicti quatuor uncias infusas, propinavit, simulque praecepit, ut, post horae spatium, potu refocillante ordinario viretur aegra. Nulla inde ventriculo incommoda acciderunt, & aluus soluta est. Suasit sequenti die, ut mane & vesperi eandem assumeret copiam, atque iterum aluina deiectione lenior successit. Post assumptionem rer repetitam cum sanitate in gratiam rediit aegra. Atque eiusmodi tentamina plura instituit. Tribuit quoque cortici hippocastani, ut peruiano, *vim sedatiuam*, cum in iuvene obseruauerit, saeuissimos ventris dolores, quos vomitus materiae porraceae comitabantur, inde ab usu corticis hippocastani, cum FRACASTORII *diascordio* remixti, sublato esse. Denique corticem hippocastani in pleuritiide, cum antipleuritico quodam datum, optimos exseruisse effectus testatur.

§. XIII.

Obseruata Celeberr. MOEHRING,

Quae (§. ant.) cum commemorata legerit *Celeberr. MOEHRING*, eo adductus est, ut hippocastani corticem tentare, vimque eius antifebrilem experiri cuperet. Non respondebant voto experimenta. De his enim certiores reddens commercii litterarii norimbergensis auctores *), haec scripsit: *castaneae equinae cortex,*

*) *Commerc. litterar. norimb. a. 1736. pag. 26.*

tex, aduersus febres tantopere a clar. ZANNICHELLI laudatus, nostris durioribus forte stomachis nimium leuis existit. Diuersis enim illum, obseruatis exactissime ab illo praescriptis regulis, temporibus, diuersisque hominibus, sine ulla quidem noxa, frustra tamen exhibui. Quid? quod cuidam rbedario macilento, melancholico, quartana ultra semestre spatium ium laboranti, septem per vices uncias, febre permanente, propinaui, quae ipsa tamen, cum, elapso mense, chinchinae duas uncias ex oenopegiū larga quantitate accepisset, aegrum deserebat.

§. XIV.

Pericula Clariss. PEIPERS & obseruata celeberr. LEIDENFROST.

Medicorum siue socordia, siue fide, quam *clar. MOEHRINGII* tentaminibus habuere, siue demum nimio, erga corticem peruianum, amore, factum, vt cortex hippocastani, per plures annos, neglectus sit. Accidit demum anno 1752, vt, data occasione, in virtutem eius medicam inquirere constitueret *celeberr. LEIDENFROST.* Atque *is, etsi non notauerit experientia, tamen ad minimum viginti homines scit, eius usu a febre (intermittente) liberatos esse, si unciam eius aut aliquid plus surpassent.* Meminit equidem, aliquos ab eo non curatos esse, sed id etiam in peruianū corticis usu non infrequens esse iudicat. Ex illo nemo se male habuit; aliquoties tamen atui segnitiam induxit, quo in casu stimulo rhabarbarino aut aloëtico opus fuit. Commendat autem corticem hippocastani mediae crassitici, ex ramo nec nimis iuvene, nec nimis sene, sed bene viuido. Demum haec adiicit: corticis hippocastani aliquod cannas, quas per tantum temporis spatium (ab anno 1752. ad annum 1763.) fortuito conseruaueram, in manus resumsi, videoque, per undecim hos & quod excurrit, annos corticem incorruptum, colore & sapore constantem mansisse. Si autem in puluerem redactus est, tum aetatem non fert, sed recens adhiberi debet — Commemoranda denique, cui haec debemus, *clar. PEIPERS* tentamina, quae antisepticam

cam corticis hippocastani virtutem eiusque mixtionem respiciunt. Ad haec vero redeunt. 1. cortex hippocastani, aequae ac peruuianus, carnem bouinam integram seruauit. 2. additus carni putridae effecit, ut omnis foetor disparuerit, & frustula carnis, recenti simillima, euaserint. 3. tam cortex hippocastani, quam peruuianus coagularunt vitellum oui, idemque recens conseruauerunt. 4. cortex hippocastani feri putredinem, peruuiano validius, impediuit. 5. tam bilem, quam crassamentum sanguinis integra conseruauit hippocastani cortex in aqua solutus, simulque crassamenti sanguinis non minimam quantitatem soluit. 6. vncia vna corticis hippocastani extracti aquosi dedit scrupulos quinque & grana septem; quae, cum ulterius spiritu vini extraheretur, extracti spirituosi exhibuit scrupulum vnum cum granis duobus; operatione autem inuersa, eadem corticis quantitas dedit extracti spirituosi scrupulos quatuor, grana duo, & ex residuo extracti aquosi scrupuli duo & grana septem redierunt *).

§. XV.

Obseruata & experimenta celeberr. BVCHOLTZ.

Digna sunt, quae haec excipiant, BVCHOLTZII, viri experientissimi, obseruata **), cum, in his instituendis, secutus maxime sit LEIDENFROSTII vestigia. Praebuit ergo corticis hippocastani pollinem febre tertiana laborantibus, sed in cassum; videtur quoque ipsi pars eius lignosa iners esse & superflua, valdeque ventriculo molesta. Infusum huius corticis parum profuit. Extracti usum, cum parum e cortice prodeat, atque ideo nimis sit pretiosum, neglexit. Salem autem essentialem, methodo *Garrayana* paratum, quem dicit aquam coeruleo colore tingere, eo

*) Confer. *clar. PEIERS* dissert. inaug. de *cortice hippocastani*. Duisburg. 1763. Eam vir illustris ac celeberr. *BALDINGERVS* mecum beneuole communicauit, quam *IPSI* ob causam publicas gratias ago.

**) *Nov. Act. A. N. C.* Tom. IV. pag. 264. seqq.

eo magis laudat. Laborabat enim virgo viginti annorum febre tertiana. Praemissa euacuatione primarum viarum, per medicamentum, ex ipecacuanha, rhabarbaro, cremore tartari & pulpa tamarindorum confiatum, propinavit remedium antifebrile, ex drachma vna semis salis corticis hippocastani & vncia vna aquae cinnamomi sine vino confectum, cuius vix dimidia parte, tempore apyrexiae, consumta, febris euauit, neque alia incommoda damnaque, nisi pedes tumentes, languores, & quae sunt eiusmodi reliquit - Vt antifebrilem, sic antisepticam quoque eius salis virtutem explorauit, comperitque, eam isti tantam fere inesse, quanta salis corticis peruuiiani ab omnibus concedi solet. Est interea commemoratio dignum, quod caro iam corrupta, per additum ipsi salei corticis hippocastani, emendari non potuerit *).

§. XVI.

Obseruata propria.

Quibus demum omnibus mea iungere liceat obseruata.

Obseruatio I.

Operario, quem tertiana intermittens detinebat, fuetis remedijs propinatis, hippocastani, in pollinem redacti, drachmam dimidiam, ter de die, exhibui. Minuebatur inde quidem febris; at cum, quamlibet eiusmodi pulueris assumptionem, premeis in ventriculo sequeretur dolor, *misso eo facto*, decoctum curauit parandum ex corticis hippocastani vncis duabus & salis tartari drachma vna, quibus aquae mensura vna cum dimidia addebat sic, vt omnia, ad remanentiam vnius mensurae, ebullirent. Eius nunc decocti colaturae tantum aegro meo quotidie praebui, quantum duo capiunt vascula, e quibus solent infusum herbae

Thée

*) Plures iam notarunt, antisepticorum duplicem debere classem constitui. Vna complectitur ea, quae putredinem *impediunt*, altera ea sub se comprehendit, quae natam eandem *rouunt*.

D

Thée sorbere. Nullum inde dolorem percepit aeger, atque febris, intra sex dierum spatium, cessauit.

Observatio II.

Neque tamen, parca ista huius decocti quantitas, minuendis tollendisue febribus intermittentibus, semper sufficit. Faber lignarius febre quartana laborabat. Indicata decocti quantitas, ne minuendae quidem feбри, par erat. Cum ipsi vero triplo, dein quadruplo maiorem quantitatem quotidie ingerendam suaderem: minuebatur non solum febris, sed etiam, elapsis decem diebus, plane cessabat.

Pluribus casibus recensendis supersedeo. Numquam me decoctum illud sefellit. Neque etiam, ab eius usu, tumores pedum aut similia mala videre contigit.

Observatio III.

Femella, vigesimum primum aetatis annum agens, & cholericum temperamento praedita, incidit, inde ab excitata ipsi iracundiae causa, in mentium obstructionem febremque lentescentem. Quous quidem die febris vesperi rediit; sudores nocturni comparuere; vrina superficie pallide coerulecente recta fuit, sedimentum ex albo rubescens deponens; corporis marcor in dies increbuit. Suasi, vt, ter de die, vasculum, decocto corticis hippocastani plenum, ebiberet, duo nempe priora hora tertia & quinta pomeridiana, vltimum hora nona vespertina; mane autem duabus vicibus, ad quadraginta quinque guttas, mixtura vteretur, quam composui ex tincturae rhabarbari aquosae drachmis tribus & liquoris terrae foliatae tartari vinosi drachma vna; loco demum potus ordinarii vel tenue auenae excorticatae decoctum, vel aquam fontanam, succo citri acidulatam, assumeret. Accidit inde, vt, cum tres essent septimanae elapsae, mensēs, robur dein corporis & sanitas redirent.

Obser.

Observatio IV.

In aegris ex pleuritide & peripneumonia non minus id, quod laudavi, decoctum tentavi. Optime sese gessit, quinquies sexiesue de die ea, qua dixi, copia datum; largam tamen venae sectionem semper praemissi; frequentem decocti emollientis, succo citri acidulati, usum commendavi; utque sputa promoverem, semen cardui mariae, oxymel squilliticum & veronicae aquam adhibui.

Observatio V.

Fabro lignario contundebatur brachium sinistrum. Applicabatur ipsi decoctum corticis hippocastani, cum aqua calcis remixtum. Evanuit inde inflammatio.

Observatio VI.

Puella, cum ipsi vulnus, ad furam ortum, male tractaretur, vlcus inde malignum concepit. Varia incassum adhibuit. Me demum accessit. Suasi, ut decoctum corticis hippocastani externe applicaret. Inde medebar vlceri.

§. XVII.

Epilogus.

Quae sequuntur ex his, sponte intelliguntur. Maxime vero colligitur hinc, esse corticem hippocastani, peruvianum quidem inferiorem, at huic analogum; quod de gemmis hippocastani *) ver- no tempore collectis, non minus valet, sicuti me usus rerum docuit. Chemica nonnulla experimenta, mixtionem corticis hippocastani spectantia, institui; his vere recensendis, cum ob temporis, tum ob spatii angustiam, non immoror. Videtur interea, *tingens* hippocastani materies, singulari attentione digna esse.

*) Fructu etiam plebem in phthisi & affectibus hystericis uti, commemorant die Leipz. Intell. Bl. a. 1765. pag. 221.

CLARISSIMO DOMINO

C A N D I D A T O

S. D.

PRAESES.

Non possum in huius diei festiuitate deesse officio meo praestantissime IYNGHANSS! Ad summos nunc ascendis in Medicina honores, quos diu iam propter insignem TVAM diligentiam & acquisitam eruditionem mereris. Non iis es adnumerandus, qui vix per biennium salutata Academia, iam ad doctoris gradum aspirant. Per quatuordecim enim annos versatus es in alma hac nostra Musarum sede. Usus es uti reliquorum Virorum illustrium, qui hanc nostram Academiam ornant, institutione, ita inprimis Illustris b. m. BÜCHNERI instructione & ad praxim medicam manuductione fidelissima. Potissimum autem operam dedisti rei barbariae, imo totum TE fere nobilissimo huic studio tradidisti. Quid non poterat expectari a discipulo Illustris & Generosissimi DE LEYSSER? Non sefellisti spem nostram. Per aliquot enim iam annos praelectionibus TVIS botanicis utilis fuisti non sine insigni applausu, studiosis Medicinae. Perge in coepto hoc egregio tramite. Perge iuuentuti academicae tradere praecepta rei barbariae. Perge horti nostri botanici, cuius administratio, sub mea directione, a Potentissimo Rege nostro clementissime TIBI demandata est, incrementum promouere. Sic utilis eris olim Academiae nostrae & orbi erudito. Gratulor TIBI ex animo Honores Doctorales, quos cras in TE iussu Gratioli Medicorum Ordinis publice conferam, optoque, ut iisdem quam diutissime in Academia nostrae utilitatem fruaris. Coeterum Maecenatum Clientelae & Patrocinio TE quam maxime commendo. Vale. Dab. in Reg. Frid. d. 12. Octobr. 1770.

Halle, Dän., 1770

VD
18

ULB Halle

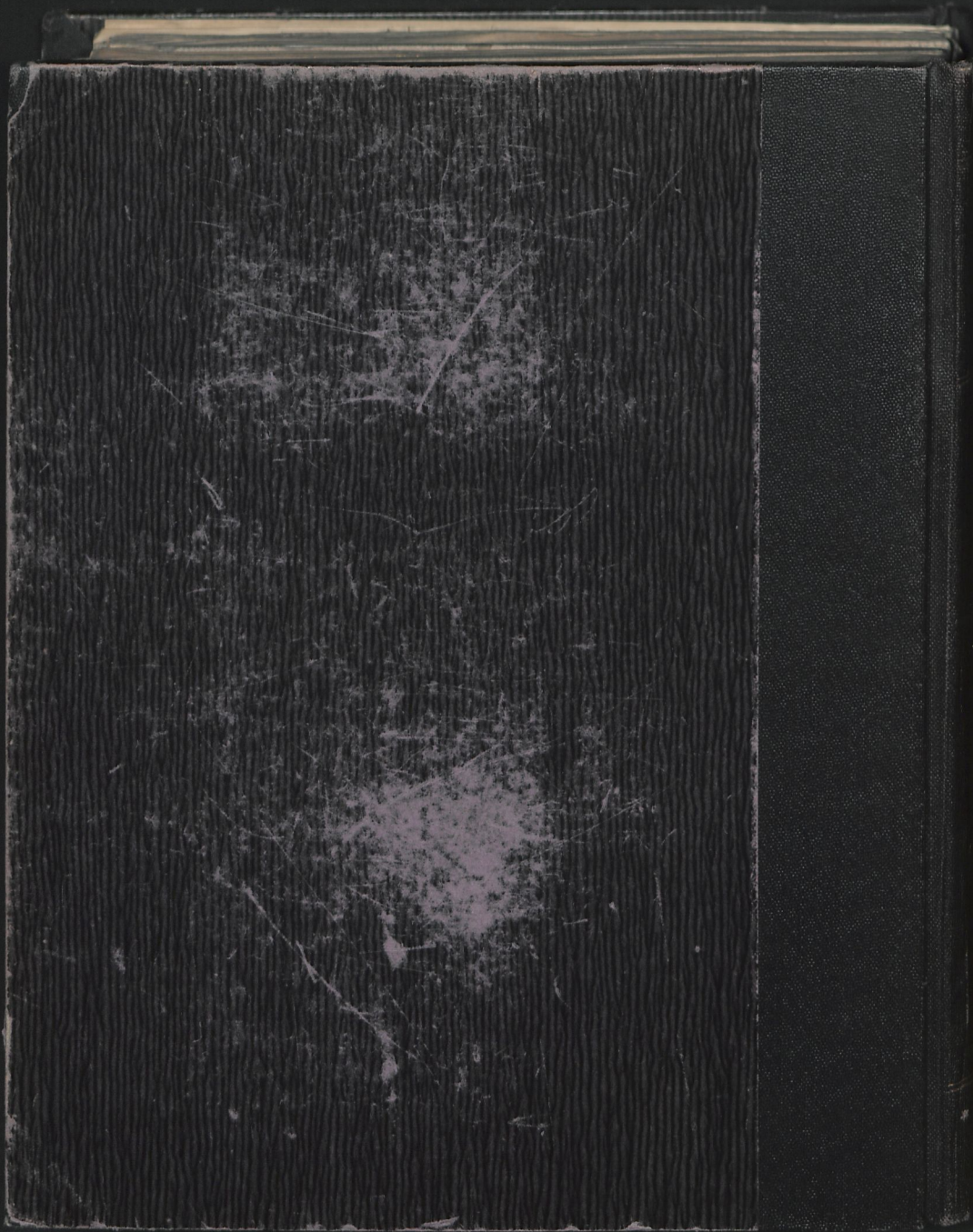
3

002 169 55X

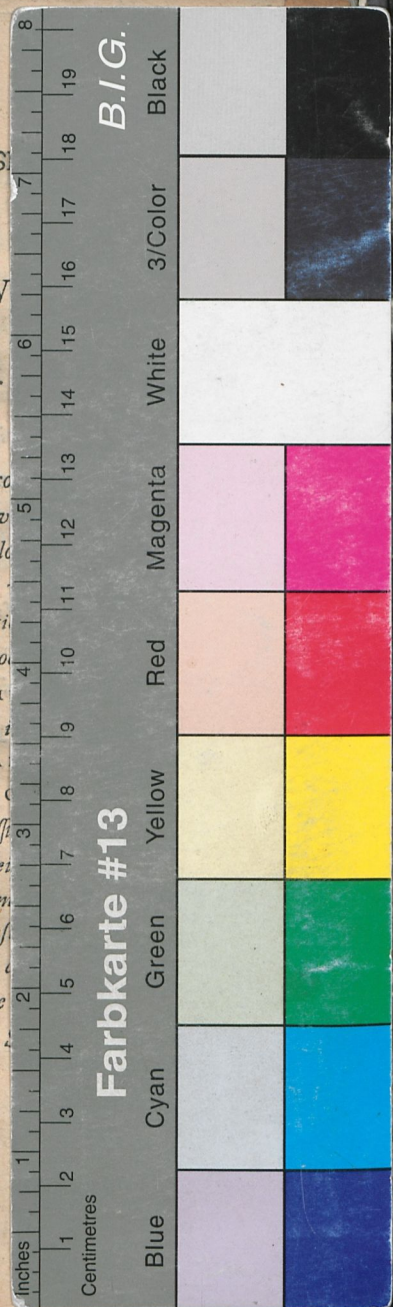

sb

2
1770
16

DE
NVCIS VOMICAE
ET
CORTICIS HIPPOCASTANI
VIRTUTE MEDICA

PRAESIDE
D. IOANNE PETRO EBERHARDO

MEDIC. PHILOS. NAT. ET MATHES. PROFESS. PVBL. ORDIN.
ACADEM. IMPER. NAT. CVRIOS. ADIVNCTO,
ACADEM. ELECTOR. MOGVNT. SCIENT. VTIL. SODALI
ET SOCIET. TEVT. JENENS. MEMBR. HONORARIO,

PRO
GRADV DOCTORIS
LEGITIME IMPETRANDO

D. OCTOBR. MDCCLXX.

PVBELICE DISPVTABIT

AVCTOR

PHILIPPVS CASPAR JVNNGHANSS

ROEMHILDA FRANCVS.

HALAE

STANNO HENDELIANO.

